

ГЛАВЕН ПРОКУРОР
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

София, 11 юли 1995 г.

№ 21-298

*Решение № 17/95 г.
9 юли 1995 г. Ст. Жилински
Наср. 17. VII. 95
11. VII. 95*

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

от Главния прокурор на Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл.150, ал.1 във връзка с чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията на Република България правя искане да обявите за противоконституционен § 19 от Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс /ЗИДНК/. Съображенията ми са следните:

Цитираният § 19 от ЗИДНК регламентира допълване на чл.201 НК като след думите "поверени му да ги пази или управлява" се добавя "като се разпореди с тях в свой или чужд личен интерес". Новата формулировка изисква предметът на престъплението длъжностно присвояване да е получен от физическо лице.

Подобно изискване е немислимо и недопустимо сега при действието на днешната Конституция - след 13 юли 1991 г. и след промените в НК в Глава пета и седма от 1993 г.

След влизане в сила на Конституцията от 1991 г., на Търговския закон и измененията в Наказателния кодекс от 1993 г. се премахна окончателно двойствената структура на собствеността и делението ѝ на обществена и лична. Разграничените в сега действащото

2.

законодателство държавна, общинска, кооперативна и частна форми на собственост са вече напълно равнопоставени и се ползват от еднаква, присъща по обхват и интензивност наказателноправна закрила, която не може да бъде стеснявана във вреда на която и да е от тях. Този принцип е изразен изрично и с поставянето на престъпленията против собствеността в една глава от Особената част на НК, независимо от това срещу каква точно форма на собственост са насочени. Следователно ограничаване на приложното поле на чл.201 НК до случаите, в които присвояването е станало в интерес само на физическо лице, и съответното произтичащото от това ограничаване на наказателноправната защита на собствеността е абсолютно недопустимо от конституционноправна и наказателноправна гледна точка. Поради това и изменението в бр.50 от 1995 г. противоречи на принципа на равнопоставеност на различните форми на собственост и на редица правни норми от конституционен ранг, в които той намира конкретен израз.

Това са нормите на чл.4, ал.1 и 2, чл.6, ал.2, чл.12, ал.1, чл.17, ал.1, чл.18, ал.6, чл.19, ал.2, както и на чл.57, ал.2 от Конституцията.

1. Допълнението на чл.201 от НК не само, че противоречи грубо на Конституцията на РБ, но представлява един правен парадокс, който от една страна е създаден за да охрани собствеността от престъпни посегателства, а от друга страна, създава правни условия за ненаказуемост на редица деяния с висока степен на обществена опасност, особено сега при равнопоставеността на различните видове собственост и при развитието на пазарната икономика.

Недопустимо е в една правова държава, каквато е Република България, условия за извършване на противообществени прояви да се създават със самия закон. Първият правен парадокс е, че със самия закон - изменения чл.201 от НК се създават УСЛОВИЯ ЗА НЕРАВЕНСТВО на гражданите пред закона. Наличието на такъв правен абсурд е първото

3.

противоречие с чл.4, ал.1 от Конституцията на РБ, според който "РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ Е ПРАВОВА ДЪРЖАВА".

На второ място е нарушен и чл.4, ал.2 от Конституцията на РБ. С посоченото изменение законът, т.е. НК не може да гарантира правото на собственост от посегателства, тогава, когато присвоеното имущество е преминало по присвоителен начин в чужд колективен интерес. Създаването на своеобразна привилегия на един вид собственост над друга, привилегия на множество лица сдружени в колектив, противоречи на основен конституционен принцип свързан със задължението на държавата да гарантира правата на човека и на гражданското общество.

2. Посоченото ограничаване на приложното поле на чл.201 НК създава на практика в нарушение на чл.6, ал.2 от Конституцията привилегии не само за държавните учреждения и предприятия, за търговските дружества, чиито капитал е собственост на държавата, но и за гражданите, чиято собственост е например във формата на дялове или акции в търговски дружества. Това е правно недопустимо. При действието на чл.201 НК след 4 юни 1995 г. сме изправени пред абсурдната хипотеза, при която едно длъжностно лице може да се разпорежи без правно основание с повереното му имущество в полза на юридическо лице, и това няма да съставлява престъпление срещу собствеността, но ако разпореждането е в полза на физическо лице, ще бъде налице длъжностно присвояване!? В случая се създава възможност за юридически лица, учреждения, други организации, дори и държави, да придобиват собственост по неправомерен начин, без това да се санкционира от закона.

От друга страна, така се заобикаля и нормата на чл.12, ал.1 от Конституцията, тъй като сдруженията на гражданите, каквито са юридическите лица, ще могат да служат за задоволяване на противозаконен интерес, а именно безнаказано присвояване на чужда собственост чрез разпореждането с нея в тяхна полза.

4.

На трето място същевременно се нарушава и разпоредбата на чл.19, ал.2 от Конституцията, тъй като без разумно правно и икономическо основание се създават различни правни условия и възможности за стопанска дейност на физическите лица - от една страна - и на останалите правни субекти - от друга. Различните категории правни субекти престават да бъдат равнопоставени и в стопанско отношение.

3. Налице е противоречие и с чл.17, ал.1 от Конституцията, според който правото на собственост се гарантира и защитава от закона. В случая изменението на чл.201 от НК с параграф 19 от Закона за изменение и допълнение на НК правото на собственост не се защитава, според смисъла на посочения текст от Конституцията. С посоченото изменение се допуска, нарушаването на собствеността с присвоителни действия, тогава, когато присвоителят се разпореди с присвоеното в полза на чужди колективни интереси, да остане ненаказано, т.е. да не се осигури законова защита на този род посегателства върху собствеността. Следователно държавата не може и да гарантира правото на собственост, въпреки задължението, вменено ѝ с чл.17, ал.1 от Конституцията. А това е грубо противоречие на закона /в случая - изменения текст на чл.201 от НК/ с чл.17, ал.1 от Конституцията. Допуска се известни посегателства върху собствеността, с висока степен на обществена опасност да останат ненаказани. Следователно обществената собственост и собствеността на гражданите в посочените случаи не може да получи ефикасна законова защита, според смисъла на Конституцията. Допуска се с параграф 19, при тези случаи, правото на собственост да не бъде защитено. То в тези случаи, дори не е и гарантирано от закона, което е още едно противоречие с конституционния текст, в който се казва, че правото на собственост не само се защитава от закона, но и се гарантира.

Създаването на наказателни закони за наказване на посегателства срещу собствеността е своеобразна законова защита на

5.

правото на собственост. Очевидно е, че когато със самия закон се нарушава това право на защита, законът е в противоречие с чл.17, ал.1 от Конституцията.

Ако изразът в изменението на чл.201 от НК "като се разпореди с тях в свой или в чужд личен интерес" не отпадне, редица обществено опасни деяния ще останат ненаказани. Присвоявания с висока степен на обществена опасност ще бъдат противоконституционно декриминизирани.

Обсъжданият § 19 от ЗИДНК противоречи и на чл.18, ал.6 от К. Държавната собственост продължава да е преобладаваща форма на собственост и изискванията на посочения конституционен текст ще се нарушават, след като законът не наказва част от "присвоителите" на тази собственост. Това е особено значимо при провежданото реструктуриране на икономиката, приватизация и намаляване на държавното участие в банки, дружества и други стопански формации образувани с държавно или преобладаващо държавно имущество

4. Изложеното е основание да се направи извод, че в крайна сметка налице ще бъде и злоупотреба с права, което е изрично забранено от нормата на чл.57, ал.2 от Конституцията.

Очевидно е, че § 19 от Закона за изменение и допълнение на Наказания кодекс /ДВ, бр.50 от 1 юни 1995 г./е не само противоконституционен, но дори абсурден и противоречащ на всякаква правна логика. Внесеното с него допълнение в чл.201 НК няма място в правния мир на една съвременна правова държава. Ето защо поддържам искането си § 19 да бъде обявен за противоконституционен, за да се предотврати узаконяване ненаказуемостта на едно от най-често срещаните и с голяма степен на обществена опасност престъпление, със сериозни негативни последици за икономиката и обществото като цяло.

С УВАЖЕНИЕ,
ГЛАВЕН ПРОКУРОР

ВП